

MÜZİK ÖĞRETMENİ ADAYLARININ MÜZİK ÖĞRETMENLİĞİNE YÖNELİK TUTUMLARI İLE BENLİK SAYGILARI ARASINDAKİ İLİŞKİ

Duygu PİJİ KÜÇÜK

*Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
Müzik Eğitimi ABD, İstanbul, Türkiye*

İlk Kayıt Tarihi: 06.07.2011

Yayına Kabul Tarihi: 27.12.2011

Özet

Bu araştırmanın amacı, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin belirlenmesidir. Ayrıca, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ve benlik saygıları çeşitli değişkenler açısından incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Marmara Üniversitesi Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalı birinci (n=42) ve dördüncü (n=40) sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Araştırmanın verileri Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği ve Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ile belirlenmiştir. Araştırmanın sonucunda, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha olumlu tutumlar geliştirdiği ve birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutuma sahip oldukları, genel lise mezunu öğrencilerin müzik lisesi mezunu öğrencilerine göre daha olumlu mesleki tutuma sahip oldukları saptanmıştır. Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanlarının cinsiyetlerine göre farklılık göstermediği, birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları, genel lise mezunu öğrencilerin, müzik lisesi mezunu öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısı geliştirdikleri belirlenmiştir. Ayrıca müzik öğretmenliğine yönelik tutum ile benlik saygısı arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayları, müzik öğretmenliği, mesleki tutum, benlik saygısı.

RELATIONSHIP BETWEEN THE ATTITUDES OF CANDIDATE MUSIC TEACHERS TOWARDS MUSIC TEACHING AS A PROFESSION AND THEIR SELF-ESTEEM

Abstract

The purpose of this study is to determine the relationship between the attitudes of music teacher candidates towards their occupation and their self-esteem. Furthermore, the attitudes of music teacher candidates towards teaching occupation and their self respect were examined in terms of various variables. The sample group of the study

was composed of the first grade (n=42) and fourth grade (n=40) students of Marmara University Music Teaching Department. The data of the study were determined by the Attitude Scale towards Music Teacher Occupation and Rosenberg Self-Esteem Scale. As a result of the study, it is found that music teacher candidates' attitudes toward their occupation are positive, female students develop more positive attitudes than male students do, first grade students have more positive attitudes than the fourth graders have and graduates of general high schools develop more positive attitudes than do the graduates of music high school. It is also determined that self-esteem points of music teacher candidates do not differ according to gender; first graders have higher self-esteem points than the fourth graders and graduates of general high school develop higher self-esteem compared to graduates of music high school. Moreover, a positive significant relationship was found between attitudes toward music teacher occupation and self-esteem.

Key Words: Teacher candidates, music teaching, occupational attitude, self-esteem.

1. Giriş

Gelişim süreçlerinden biri olan meslek seçimi, bir anda verilen kararlarla açıklanamayan bir durumdur. Birey, bir işe girme çağına gelinceye kadar oluşan, gelişen ve büyük ölçüde geri dönülmez olan davranış örüntülerinin birikimi sonucunda, bir mesleğe ilgi duyup yönelmektedir (1). Bireyin meslek seçiminde etkisi olan sosyolojik, ekonomik ve bölgesel faktörlerin yanında, psiko-sosyal ihtiyaçları, değerler sistemi, ilgileri, genel ve özel yetenekleri, kişilik nitelikleri ve benliği gibi psikolojik faktörler de ön planda yer almaktadır (2).

Benlik, bireyin zihinsel ve fiziksel özelliklerinin toplamı ve bireyin sahip olduğu bütün bu özelliklere ilişkin kendini değerlendirmesi olarak tanımlanabilir. Benlik saygısı ise, bireyin benliği ile ideal benliği arasındaki farkı değerlendirmesidir. Bu süreçte bireyin bu farkı nasıl değerlendirdiği ve bu farkın onun duygusal dünyasını nasıl etkilediği önemlidir (3). Benlik, bireyin davranışlarının belirleyicisi olmakla birlikte, gençlerin meslek seçimi davranışı da benliği tarafından belirlenmekte, birey benliğine uygun düşen etkinlikleri içeren mesleklere yönelmektedir (4). Birey meslek seçiminde, oluşmuş benlik kavramı ile ideal benliğin kaynaşmasından hareket eder. Bu kaynaşmanın ürünü olan meslek bireyin ilgilerine, yeteneklerine, ihtiyaçlarına, sosyal beklentilerine cevap veriyorsa, en önemlisi de kendini gerçekleştirmeye yol açıyorsa tercih edilir. Bireyin benlik kavramı ile mesleki benlik kavramı birbirine yaklaştıkça, mesleğe hazırlayıcı çalışmalarından ya da meslekte yapılan işten sağlanan doyum artmaktadır (5).

Okulda verilen eğitimde, bireyin davranışlarını istenilen yönde değiştirebilmesini sağlayacak olan temel öge öğretmendir. Öğretmen, heyecanı, kişiliğiyle, davranışlarıyla, bilgisiyle öğrencisini etkileyerek, onların olumlu ya da olumsuz davranış kazanmalarını sağlar. Bu süreç içinde öğretmenin sahip olması gereken nitelikler ara-

sında genel kültür, alan bilgisi ve öğretmenlik meslek bilgisi vardır. Ancak bu yeterliklerin yanında öğretmenin mesleğine karşı geliştirdiği tutumları da önemlidir. Öğretmenlerin mesleğine karşı olan tutumları davranışlarına ve sınıf atmosferine yansıtılarak öğrencilerinin kişilik geliştirmelerinde, öğretmen öğrenci ilişkilerinin niteliğinde ve öğrenmenin sağlanmasında belirgin bir rol oynamaktadır (6).

Müzik eğitiminde de, öğretmenin mesleğine karşı olumlu tutuma sahip olması eğitimin kalitesini arttıracak etkenlerden biridir. Müzik öğretmenin öğrencilerin müzikle ilgili ihtiyaçlarına cevap verecek düzeyde olması, aldığı mesleki eğitim, alan yeterliği, yeteneği, birikimi vb. gibi birçok boyut yanında mesleğe olan yaklaşımı ve özverisine bağlıdır. Müzik öğretmeni, öncelikle, müzik dersinin öğrenciler tarafından ilgi çekici ve sevilen bir ders olarak algılanmasını sağlayarak dersin verimliliğini arttırabilir. Bu da müzik öğretmenin alanında yeterli olmasının yanında, müzik öğretmenliğine karşı olumlu tutum gösteren, mesleğini severek ve bilinçli bir şekilde seçmiş bir birey olmasına bağlı olabilir. Bu bağlamda müzik öğretmenliği eğitimi alan müzik öğretmeni adaylarının, mesleğe karşı tutumlarının olumlu yönde olması beklenmektedir. Müzik öğretmenliğine yönelik olumlu tutumların geliştirilmesinde müzik öğretmenliği eğitimine büyük yük düşmektedir. Nitelikli müzik öğretmenlerinin yetiştirilmesi, müzik öğretmeni adaylarının mesleğe yönelik tutumlarıyla yakından ilgilidir. Müzik öğretmenliği mesleğinin özelliklerini tanıyarak bu mesleği seçmek, müzik öğretmenliğinin doğal olarak da müzik eğitiminin kalitesini ve niteliğini arttıracaktır (7).

Bu çalışmada müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine ilişkin tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin saptanması amaçlanmıştır. Araştırmanın bir diğer amacı da, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine ilişkin tutumları ile benlik saygılarının çeşitli değişkenler yönünden farklarının belirlenmesidir. Araştırmanın, müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin yaptıkları seçime yönelik tutarlılıkları, kararlılıkları ile ilgili farkındalık sağlanması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçların, programın değerlendirilmesi ile ilgili yapılacak yeni çalışmalara yarar sağlanması umulmaktadır.

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde; müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ile benlik saygısı düzeyleri, müzik öğretmenliğine ilişkin tutumları ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı, müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları ve benlik saygısı puanlarının cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği saptanmaya çalışılmıştır.

2. Yöntem

Araştırmada tarama modellerinin bir çeşidi olan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlamaktadır. İlişkisel tarama modeli ise, iki ya da daha fazla değiş-

ken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemektedir (8). Araştırmada müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı ve müzik öğretmenliğine yönelik tutum düzeyleri ile bu iki değişken arasındaki ilişkinin saptanması için ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören birinci (n=42) ve dördüncü (n=40) sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Dört yılı kapsayan alan eğitiminin ilk yılından son yılına kadar geçen sürede öğrencilerin seçmiş oldukları mesleklerine ilişkin tutumlarının değişip değişmediğini saptamak amacıyla, çalışma grubunun birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşturulması tercih edilmiştir. Birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin meslek seçimleriyle ilgili kararlarını henüz vermiş oldukları, dördüncü sınıf öğrencilerinin de çok kısa bir zaman sonra müzik öğretmenliğine başlayacak olmaları düşüncesi de bu tercihi desteklemiştir. Çalışma grubunu oluşturan toplam 82 öğrencinin 42'si kız, 40'ı erkektir. Öğrencilerin 60'ı müzik lisesinden, 22'si ise genel liseden mezun olmuştur. Öğrencilerin yaş dağılımları 18 ile 28 arasındadır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma verileri, Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Ölçeği, Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği ve kişisel bilgi formu ile toplanmıştır.

Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Ölçeği: Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının belirlenmesi için Tufan ve Güdek (7) tarafından geliştirilen Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Ölçekte "Müzik öğretmenliğinden alacağım hazzın bana bu mesleğin tüm zorluklarını unutturacağına inanıyorum.", "Müzik öğretmeni olarak çalışmak bana gurur verir." gibi 11 olumlu, "Müzik öğretmenliği idealimdeki meslek değildir.", "Müzik öğretmenliği mesleğine karşı bir bağlılık duymuyorum." gibi 8 olumsuz ifadeli toplam 19 madde bulunmaktadır. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 19, en yüksek puan 95'dir. Ölçek iki faktörden oluşmaktadır. Buna göre birinci faktör Sevgi veya Adanmışlık, ikinci faktör ise Değer'dir. Birinci faktörün madde sayısı 10, ikinci faktörün ise 9'dur. Birinci faktör için Cronbach Alpha katsayısı .91 olarak hesaplanırken, aynı katsayı ikinci faktör için .90 olarak saptanmıştır. Ölçeğin toplam Cronbach Alpha değeri ise .95'dir (7). Bu çalışmada Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği'nin tümü kullanılmış, tüm ölçek için Cronbach Alpha değeri .94 olarak bulunmuştur. Var olan öğretmenlik mesleğine ilişkin tutum ölçeklerinin yanı sıra, bu çalışmada kullanılan Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği, araştırmanın çalışma grubunu oluşturan Müzik Öğretmenliği Bölümü öğrencilerinin alan eğitimlerine uyan bir yapıdadır. Ölçek, alana özel olarak geliştirilmiş olması nedeniyle bu çalışmada kullanılmak üzere tercih edilmiştir.

Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği: Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeylerinin belirlenmesi için Rosenberg tarafından geliştirilen Rosenberg Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır (9). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlama çalışmaları Çuhadaroğlu tarafından yapılmıştır. Rosenberg, benlik saygısı kavramında kişinin kendisini değerlendirmesinin önemi üzerinde durmaktadır. Ölçekteki sorular daha çok bu temaya yöneliktir. Ölçek, çoktan seçmeli sorulardan yapılmış 12 alt kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; Benlik saygısı, Kendilik Kavramının Sürekliliği, İnsanlara Güvenme, Eleştiriye Duyarlılık, Depresif Duygulanım, Hayalperestlik, Psikosomatik Belirtiler, Kişiler Arası Tehdit Hissetme, Tartışmalara Katılabilme, Ana-Baba İlgisi, Babayla İlişki, Psişik İzolasyon'dur. Bu araştırmada ölçeğin alt ölçekleri arasından Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır. Benlik Saygısı Alt Ölçeği'nde Guttman ölçüm şekline göre düzenlenmiş "Kendimi en az diğer insanlar kadar değerli buluyorum.", "Kendimde gurur duyacak fazla bir şey bulamıyorum.", "Kendime karşı olumlu bir tutum içindeyim.", "Kendime karşı daha fazla saygı duyabilmeyi isterdim." gibi 10 madde yer almaktadır. Ölçeğin kendi içindeki değerlendirme sistemine göre denekler 0 ile 6 arasında puan almaktadırlar. Sayısal ölçümlerle yapılan karşılaştırmalarda benlik saygısı yüksek (0-1) puan, orta (2-4) puan, düşük (5-6) puan olarak değerlendirilmektedir (9). Bu çalışmada Rosenberg Benlik Saygısı Alt Ölçeği'nin Cronbach Alpha değeri .89 olarak bulunmuştur. Bu araştırmada öğrencilerin benlik saygısı düzeyi alt ölçek üzerinden belirlenmiş, diğer alt ölçeklerin, araştırmanın diğer değişkeni olan müzik öğretmenliğine yönelik tutum ile karşılaştırılması araştırmanın dışında bırakılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacı tarafından öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve mezun oldukları okul türü ile ilgili soruları içeren bir form hazırlanmıştır.

2.3. Verilerin Analizi

Araştırmada müzik öğretmenliğine yönelik tutum puan ortalamaları ile benlik saygısı puan ortalamaları arasındaki farkın belirlenmesi için *t* testi, ortalamalar arasındaki ilişkinin belirlenmesi için ise Pearson Korelasyon Analizi kullanılmıştır. Müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları ile benlik saygısı puanlarının cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak amacıyla *t* testi ve normal dağılım özelliği dışındaki $n=30$ 'dan küçük olan gruplar için non-parametrik tekniklerden Mann Whitney U analizleri gerçekleştirilmiştir.

Araştırma kapsamında kullanılan tüm istatistiksel analizlerde anlamlılık düzeyi $p<.05$ olarak kabul edilmiş, araştırmanın verileri SPSS 12.0 paket programı ile analiz edilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine ilişkin tutum puanları ile benlik saygısı puanlarının ortalamaları saptanarak bulgular Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum ve Benlik Saygısı Puan Ortalamaları (N=82)

	Madde Sayısı	Puan Aralığı	Max. Puan	Min. Puan	x	ss
Müzik Öğ. Tutum Puanı	19	19-95	95	29	72.60	14.78
Benlik Saygısı Puanı	10	0-6	6	0	1.67	1.56

Tablo 1’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutum Ölçeği’nden aldıkları en yüksek puan 95, en düşük puan ise 29’dur. Tutum puanı ortalamaları 72.60, standart sapması 14.78’dir. Bu bulguya göre müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarının olumlu olduğu söylenebilir. Müzik öğretmeni adaylarının Benlik Saygısı Ölçeği’nden aldıkları en yüksek puan 6, en düşük puan ise 0’dır. Benlik saygısı puan ortalamaları 1.67, standart sapması ise 1.56 olarak hesaplanmıştır. Benlik Saygısı Ölçeği’nin puan aralığına göre, yüksek puan düşük benlik saygısı düzeyini, düşük puan ise yüksek benlik saygısı düzeyini ifade etmektedir. Bu bağlamda, müzik öğretmeni adaylarının yüksek benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine ilişkin tutumları ile benlik saygıları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını saptamak amacıyla Pearson Korelasyon Analizi hesaplamaları yapılmıştır.

Tablo 2. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine İlişkin Tutum Puanları İle Benlik Saygısı Puanlarının Korelasyon Katsayısı (N=82)

	Benlik Saygısı Puanı
Müzik Öğ. Tutum Puanı	r= .428*

* $p < .01$

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları ile benlik saygısı puanları arasında yüksek düzeyde olumlu yönde anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Elde edilen bu sonuca göre benlik saygısının bireyin mesleğine yönelik tutumlarıyla ilişkili olduğu söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanlarının cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenlerine göre farklılık gösterip göstermediği *t* testi ile, normal dağılım göstermeyen gruplarda da ($n < 30$) Mann Whitney U testi ile sınıanmıştır.

Tablo 3. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesine İlişkin Yapılan t Testi Sonuçları

	n	x	ss	sd	t	p
Kız	42	75.90	14.63	80	2.120	.05
Erkek	40	69.12	14.30			

Tablo 3’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları, cinsiyet değişkenine göre .05 düzeyinde farklılık göstermiştir. Elde edilen bu sonuca göre, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla müzik öğretmenliğine yönelik çok daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu sonuca göre, müzik öğretmenliğine yönelik tutumun cinsiyet değişkeni açısından farklılık yarattığını söylemek mümkündür.

Tablo 4. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesi İçin Yapılan t Testi Sonuçları

	n	x	ss	sd	t	p
1. sınıf	42	78.95	12.10	80	4.421	.01
4. sınıf	40	65.92	14.52			

Tablo 4’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları, sınıf değişkenine göre .01 düzeyinde farklılık göstermiştir. Elde edilen bu sonuca göre, birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere oranla müzik öğretmenliğine yönelik çok daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir. Bu sonuçlara göre, müzik öğretmenliğine yönelik tutumun sınıf değişkenine göre farklılık yarattığını söylemek mümkün olmaktadır.

Tablo 5. Müzik Öğretmeni Adaylarının Müzik Öğretmenliğine Yönelik Tutum Puanlarının Mezun Olunan Okul Türü Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	n	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	p
Müzik Lisesi	60	38.26	2295.50	465.500	2.037	.05
Genel Lise	22	50.34	1107.50			

Tablo 5’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutum puanları, mezun olunan okul türü değişkenine göre .05 düzeyinde farklılık göstermiştir. Elde edilen bu sonuca göre, genel liseden mezun olan öğrencilerin, müzik lisesinden mezun olan öğrencilere göre müzik öğretmenliğine

yönelik çok daha olumlu tutuma sahip oldukları söylenebilir.

Müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanlarının cinsiyet, sınıf ve mezun olunan okul türü değişkenine göre farklılık gösterip göstermediği, ilişkisiz grup t testi ve normal dağılım göstermeyen gruplarda ($n < 30$) Mann Whitney U testi ile saptanmıştır.

Tablo 6. Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Puanlarının Cinsiyet Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesine İlişkin Yapılan t Testi Sonuçları

	n	x	ss	sd	t	p
Kız	42	1.41	1.48	80	1.593	>.05
Erkek	40	1.95	1.61			

Tablo 6’da görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları cinsiyet değişkenine göre anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir. Elde edilen bu sonuca göre, kız öğrencilerle erkek öğrencilerin benlik saygısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olmadığı söylenebilir.

Tablo 7. Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Puanlarının Sınıf Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesine İlişkin Yapılan t Testi Sonuçları

	n	x	ss	sd	t	p
1. sınıf	42	1.31	1.43	80	2.193	.05
4. sınıf	40	2.05	1.61			

Tablo 7’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları sınıf değişkenine göre .05 düzeyinde farklılık göstermiştir. Elde edilen bu sonuca göre, birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin dördüncü sınıfta öğrenim gören öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları söylenebilir.

Tablo 8. Müzik Öğretmeni Adaylarının Benlik Saygısı Puanlarının Mezun Olunan Okul Türü Değişkenine Göre Farkının Belirlenmesine İlişkin Yapılan Mann Whitney U Testi Sonuçları

	n	Sıralamalar Ortalaması	Sıralamalar Toplamı	U	Z	p
Müzik Lisesi	60	45.29	2717.50	432.500	2.443	.05
Genel Lise	22	31.16	685.50			

Tablo 8’de görüldüğü gibi, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puanları mezun olunan okul türü değişkenine göre .05 düzeyinde anlamlı farklılık göstermiştir. Elde edilen bu sonuca göre, genel liseden mezun olan öğrencilerin, müzik lisesinden

mezun olan öğrencilere göre daha yüksek benlik saygısı geliştirdikleri söylenebilir.

4. SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, araştırma sonucunda elde edilen bulgular, yapılan diğer çalışmaların bulguları ile karşılaştırılarak tartışılmış ve araştırmanın sonuçlarına dayanarak geliştirilen öneriler sunulmuştur.

Güdek (10)'in yaptığı çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, tutumlarının cinsiyetlerine göre farklılaştığı, kızların erkeklere oranla daha olumlu tutumlara sahip oldukları, sınıf düzeylerine göre tutumlarının farklılık gösterdiği, birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları, müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının mezun oldukları lise türüne göre farklılık oluşturmadığı belirtilmiştir. Sağlam (11)'in çalışmasının bulguları da Güdek (10)'in çalışmasının bulgularıyla paralellik göstermiş, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının oldukça olumlu olduğu, kız öğrencilerin mesleğe yönelik tutumlarının erkek öğrencilere göre daha olumlu olduğu, tutumlarının mezun oldukları lise türüne göre istatistiksel olarak farklılık göstermediği, birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin, müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının yüksek olduğu, üst sınıflara doğru müzik öğretmenliğine yönelik olumlu tutumun arttığı tespit edilmiştir. Onuk (12)'un yaptığı çalışmada, müzik öğretmeni adaylarının genel olarak müzik öğretmenliğine güdülenmiş olduğu, kız öğrencilerin güdülenme düzeyinin erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğu, öğrencilerin farklı sınıf düzeyinde bulunmalarının ve mezun oldukları lise türünün müzik öğretmenliğine ilişkin güdülenme düzeyinde anlamlı bir fark yaratmadığı saptanmıştır. Bu çalışmada da, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının olumlu olduğu, kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla daha olumlu tutumlar geliştirdiği ve birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine göre daha olumlu tutumlara sahip oldukları saptanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular Güdek (10), Onuk (12) ve Sağlam (11)'in araştırma sonuçlarını destekler niteliktedir. Müzik öğretmeni adaylarının mesleklerine ilişkin tutumlarının olumlu olması, öğretmen yetiştirme sürecinde müzik öğretmenliği programının amaçlarına yönelik destekleyici bir boyut olarak algılanabilir. Buna karşın bu çalışmalarda, müzik öğretmenliğine yönelik tutumun mezun olunan okul türüne göre farklılık göstermediğine ilişkin elde edilen sonuç, bu araştırmanın sonucunu desteklememektedir. Eldeki bulgulara göre, genel liseden mezun olan müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları, müzik lisesinden mezun olan adaylara göre çok daha olumludur. Bu sonuca göre müzik lisesinden mezun olan öğrencilerin, lise öğrenimi boyunca aldıkları müzik eğitiminin, müziği öğretmeye doğru giden mesleki alan seçimini desteklemediği düşünülebilir. Bu bağlamda, alanla ilgili üniversite ya da fakülte tercihi, öğretmenlik mesleğinin zorlukları ve ekonomik yönü, öğretmen atamaları, KPSS, stajyerlik veya öğretmen olmayı istememe gibi boyutlar göz önüne alındığında, müzik lisesinden mezun olan öğrencilerin, mesleğe yönelik olumsuz

tutumlarının farklı değişkenlerle ilişkilendirilebileceği söylenebilir. Ayrıca, programa yeni başlayan birinci sınıf öğrencilerinin, mesleğe adım atmaya hazırlanan dördüncü sınıf öğrencilerine oranla mesleğe karşı tutumları anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Eldeki bulguya yönelik, dördüncü sınıf öğrencilerinin müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının alan eğitimi sonucunda olumsuz yönde değişmesinin, programın son senesinde katıldıkları Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması'nda mesleğin zorlukları, çalışma şartları, öğretmen olma isteği vb. boyutları değerlendirmelerine bağlı olduğu düşünülebilir. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre müzik öğretmenliğine yönelik daha olumlu tutum geliştirmeleri ise, kız öğrencilerin meslek edinmeye karşı daha istekli olduklarını düşündürmektedir.

Bu araştırmada, müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı puan ortalamaları genel olarak yüksek düzeydedir. Arıca ve Onur (13)'un yaptığı çalışmada, öğretmenliği saygın bir meslek olarak görenlerin, öğretmenliği sıradan bir meslek olarak görenlerden daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları bulunmuştur. Engländer (4), ilkökul öğretmen adaylarının, benlik kavramları ile ilkökul öğretmeni kavramları arasında bir uygunluk olduğunu ve bu uygunluğun başka alanlarda okuyan öğrencilerin benlik kavramları ile ilkökul öğretmeni kavramları arasındaki uygunluktan daha fazla olduğunu saptamıştır. Bu araştırmada da, müzik öğretmeni adaylarının müzik öğretmenliğine yönelik tutumları ile benlik saygıları arasında anlamlı ilişki bulunması da yukarıdaki araştırmanın sonuçlarını desteklemektedir.

Karadağ ve diğerleri (14) tarafından hemşirelik bölümü öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada, dördüncü sınıfta öğrenim göre öğrencilerin en yüksek benlik saygısı puan ortalamasına, birinci sınıfta öğrenim gören öğrencilerin en düşük benlik saygısı puan ortalamasına sahip oldukları belirtilmiştir. Yağışan, Sünbül ve Yücalan (5)'in çalışmasında güzel sanatlar bölümlerinde öğrenim gören dördüncü sınıf öğrencilerinin diğer sınıf düzeylerine göre daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları görülmüştür. Arıca ve Onur (13)'un yaptığı çalışmada ise, Sınıf Öğretmenliği bölümü dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerinden daha yüksek benlik saygısına sahip oldukları saptanmıştır. Kayacı (15), sağlık yüksekokulları ebeklik bölümü son sınıf öğrencileri ile yürüttüğü araştırmada, öğrencilerin genel olarak yüksek benlik saygısı düzeyine sahip olduklarını saptamıştır. Bu çalışmalarda sınıf değişkeni ile ilgili elde edilen bulgular, araştırmanın sonucunu desteklemektedir. Bu çalışmada sınıf değişkeni ile elde edilen sonuç, dördüncü sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerinin, birinci sınıf öğrencilerinin benlik saygısı düzeylerine göre düşük olduğu yönündedir. Diğer araştırma bulgularına ilişkin, benlik saygısı düzeyinin yükselmesinde, bireyin içinde bulunduğu üniversite yaşantısının, edindiği mesleki alan bilgisi ve kazandığı deneyimlerin etkisi olabileceği yönündeki düşüncenin, müzik öğretmeni adayları için genellenemeyeceği söylenebilir.

Yağışan, Sünbül ve Yücalan (5)'in çalışmasının sonucunda, Güzel Sanatlar bölümlerinde okuyan öğrencilerin cinsiyetlerine göre benlik saygılarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Arıca ve Onur (13)'un yaptığı çalışmada ise, Sınıf Öğretmenliği

bölümü öğrencilerinin benlik saygısı düzeyleri, cinsiyetlerine göre farklılaşmamıştır. Bu çalışmanın sonuçları, Yağışan, Sünbül ve Yücalan (5)'in çalışmasının sonuçlarını desteklememekte, Arıca ve Onur (13)'un çalışmasıyla paralellik göstermektedir.

Müzik öğretmeni adaylarının mesleki seçimlerinde tutumlarının ve benlik saygılarının değeri ve öneminin vurgulanması amacıyla yapılan bu çalışmanın, bu konuda farkındalık yaratması ve bundan sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması umut edilmektedir.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda;

1. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda öğrenim görmek üzere başvuran adayların, özel yetenek sınavının yanı sıra müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının da değerlendirilmesi,

2. Müzik Öğretmenliği Lisans Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin müzik öğretmenliğine yönelik tutumlarının artırılması için, programın değerlendirilmesi ve ders içeriklerinin düzenlenmesi,

3. Eğitim Fakültesi Müzik Öğretmenliği Programı'nda öğrenim gören öğrencilerin çoğunluğunun müzik lisesinden mezun olduğuna dayanarak, müzik lisesinde öğrenim gören öğrencilerin müzik öğretmenliğine yönelik olumlu tutumlar geliştirmeleri için, müzik liseleri ve Eğitim Fakülteleri Müzik Öğretmenliği Ana Bilim Dalları arasındaki iletişimin daha verimli olması,

4. Dördüncü sınıfta öğrenim gören müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeylerinin artırılması amacıyla, alanda uzman kişiler tarafından benlik saygısı geliştirme programlarının uygulanması,

5. Müzik lisesinden mezun olan müzik öğretmeni adaylarının benlik saygısı düzeylerinin artırılması amacıyla, öğretim elemanları tarafından daha olumlu tutumlar gösterilmesi, başarılarının takdir edilmesi, alanla ilgili her türlü etkinliğe katılmaları konusunda teşvik edilmesi,

6. Yapılacak yeni çalışmalarda müzik öğretmenliğine yönelik tutum ve benlik saygısının daha farklı değişkenler açısından incelenmesi önerilmektedir.

5. KAYNAKÇA

1. Aytekin, A., Meslek Seçimini Etkileyen Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Faktörler: Isparta Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta, 2005.
2. Tan, H., Psikolojik Danışma ve Rehberlik, (1. Baskı), Milli Eğitim Basımevi, İstanbul, 1986.
3. Pişkin, M., Özsaygı Geliştirme Eğitimi, Y. Kuzgun (Ed.), İlköğretimde Rehberlik. Nobel Yayınları, Ankara, 2003.
4. Kuzgun, Y., Benlik ve İdeal Benlik Kavramlarının Tercih Edilen Meslek Kavramı İle İlişkisi, 1985, <http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/40/513/6321.pdf> 31.05.09'da alındı.

5. Yağışan, N., Sünbül, A. M. ve Yücalan, Ö. B., Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar ve diğer bölüm öğrencilerinin benlik imgesi ve denetim odaklarının karşılaştırılması, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 17, Sayfa: 595-607, Konya, 2007.
6. Semerci, N. ve Semerci, Ç., Türkiye’de öğretmenlik tutumları, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 1, Sayfa: 137-146, Elazığ, 2004.
7. Tufan, E. ve Güdek, B., Müzik öğretmenliği mesleğine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesi. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, Cilt: 6, Sayı: 1, Sayfa: 25-40, Ankara, 2008.
8. Karasar, N., Bilimsel Araştırma Yöntemi, (7. Baskı), 3A Araştırma Eğitim Danışmanlık Ltd., Ankara, 1995.
9. Gün, E., Spor Yapanlarda ve Yapmayan Ergenlerde Benlik Saygısı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana, 2006.
10. Güdek, B., Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı 1. ve 4. Sınıf Öğrencilerinin Müzik Öğretmenliği Mesleğine Yönelik Tutumlarının Öğrenciye Ait Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
11. Sağlam, A. Ç., Müzik Öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğine yönelik tutumları. Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt: 5, Sayı: 1, Sayfa: 59-69, Van, 2008.
12. Onuk, Ö., Müzik Öğretmenliği Lisans Programı Öğrencilerinin Öğretmenliğe Gütülenmeleri İle Akademik Başarıları Arasındaki İlişki, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara, 2007.
13. Arıcağ, T. ve Onur, V., Sınıf Öğretmeni Adayı Üniversite Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Görüşleri ve Çeşitli Değişkenler Açısından Benlik Saygısı Düzeyleri Arasındaki Farkın İncelenmesi, IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Bildirileri, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir, 1999.
14. Karadağ, G. ve diğerleri., Gaziantep Üniversitesi Sağlık Yüksek Okulu öğrencilerinin benlik saygıları, Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, Cilt: 3, Sayı: 7, Sayfa: 29-42, Elazığ, 2008.
15. Kayacı, S., Sağlık Yüksekokulları Ebelik Bölümü Öğrencilerinin Ebelik Mesleğini Seçmelerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir, 2006.

EXTENDED ABSTRACT

Choice of profession which one of the development processes is a case which cannot be explained with immediate decisions. The individual tends towards a profession as a result of behavior patterns which have been formed, developed up to the age of starting work and to a great extent which are irrevocable. There are psychological factors such as psycho-social needs, system of values, interests, general and special skills, personality and conceit which influence the choice of profession, apart from sociologic, economic and regional factors.

In music education, teacher’s having positive attitude towards his profession is one of the factors which would increase the quality of education. The condition that music teacher being as sufficient as to fulfill musical needs of students depends on

his attitude towards profession and self-devotion apart from his education, field sufficiency, skill and background knowledge. Music teacher, first of all, can increase the sufficiency of lesson by making it interesting and favorite among students. This depends on teacher's having positive attitude towards music teaching and his being an individual who has chosen this profession willingly and consciously apart from being sufficient in his field. In this sense; it is expected that pre-service teachers who have taken education of music-teaching have positive attitude towards occupation. Education of music teaching has an important role in the development of positive attitude towards music teaching. Education of qualified music teacher is closely related with the attitude of pre-service teachers towards profession. Choosing this profession after knowing its features would increase the quality and qualification of music teaching, and thereby music education.

In this study it was aimed to determine the relationship between the attitude of pre-service music teachers towards music teaching and self-esteem. The other aim of the study is to determine the differences of the attitude of pre-service music teachers towards music teaching and self-esteem in the sense of various variables. Although there are studies upon the attitude of pre-service music teachers towards music teaching and self-esteem level, there has not been any study especially upon the field of music teaching, in which the relation between attitude towards music teaching and self-esteem is analyzed. In this sense, it is thought that the study would be important for enabling awareness about consistency, determination of pre-service teachers' choice on profession. It is expected that the results of study will provide benefit to the new studies that would be carried out about program evaluation.

In the frame of general purpose of research; it was aimed to determine whether there is a meaningful relation between the attitude of pre-service music teachers towards music teaching and self-esteem level, the attitude of pre-service music teachers about music teaching and self-respect; whether scores of attitude towards music teaching and scores of self-esteem differentiate meaningfully according to variables of gender, class and alma mater.

Relational screening model was used in order to determine self-esteem of pre-service music teachers and level of attitude towards music teaching and the relation between these two variables.

The study group of research is composed of first-year (n=42) and fourth-year (n=40) students who have education in Marmara University Atatürk Education Faculty, Academy of Fine Arts Education, Department of Music Education.

In order to determine the attitude of pre-service music teachers towards music teaching Attitude Scale towards Profession of Music Teaching which was developed by Tufan and Güdek; in order to determine the level of self-esteem Rosenberg Self-esteem Scale which was developed by Rosenberg were used. In addition to these, a survey form including questions about gender, class and alma mater which was developed by researcher was used as well.

In the study t-test was used in order to determine the difference between score

average the attitude of pre-service music teachers towards music teaching and score average of self-respect; Pearson Correlation Analysis as used in order to determine the relationship between the averages. T-test was used in order to determine whether attitude scores towards music teaching and scores of self-esteem differentiate or not according to variables of gender, class and alma mater; and for the groups, smaller than $n=30$, which are out of normal distribution Man Whitney U analyses from non-parametrical techniques was used.

As a result of the study, it was determined that the attitude of pre-service teachers towards music teaching is positive, female students have more positive attitudes compared to male students and first-class students have more positive attitudes compared to fourth-class students, students graduated from regular high-school have more positive occupational attitude compared to students graduated from Anatolian Fine Arts High-School. It was determined that scores of self-esteem of pre-service music teachers do not differentiate according to gender, first-class students have higher self-esteem compared to fourth-class students, students from regular high-school have developed higher self-esteem compared to students from Anatolian Fine Arts High-School. Moreover, it was determined that there is a significant positive relation between attitude towards music teaching and self-esteem.

In accordance with the results of study it is recommended that;

1. Students who have applied for education in Music Teaching Undergraduate Program shall be evaluated in the sense of attitude towards music teaching apart from special ability examination,

2. In order to increase the attitude of students who have education at Music Teaching Undergraduate Program towards music teaching; program should be evaluated and course contents shall be organized,

3. Depending on the assumption that majority of students who have education at Education Faculty, Department of Music Teaching are graduates of Anatolian Fine Arts High School, the communication between Anatolian Fine Arts High School and Education Faculties – Department of Music Teaching shall be more yielding for the attitude of students who have been educated at Anatolian Fine Arts High School towards music teaching to be positive,

4. In order to increase the level of self-esteem of fourth-class students, self-esteem improvement programs shall be carried out by experts,

5. In order to increase the level of self-esteem of pre-service music teachers who have graduated from Anatolian Fine Arts High School, academicians should present more positive attitude, appreciate their success, encourage them to participate in activities about their field,

6. Attitude towards music teaching and self-esteem shall be analyzed in the sense of different variables in the following studies.